

ԾԱԶԻԿ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԶԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՏՂՈՑ ԵՒ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՅԱՏՈՒԿ

Ա. Շրջան, Թիւ 29

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հայ մեծ արուեստագէտ մը (իւ պատկերով)

Տեսակցութիւն մը իրեն հետ

«Ծաղիկ»-ի համար

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Գործը

ԱՂԵՔՍ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Թիթեռնիկի մը եւ Զատկանցիկի

մը արկածները

ԱԼԺՅՆՍ ՏՕՏԷ

Գրական մրցումին արդիւնքը

{ ՀԱՅԿ ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ
ՄԻՀՐԱՆ ՄԵՏԱՔՍԵԱՆ

Արժանաւոր ժառանգորդը

Դ. Բ. ԱՐԱՊԱՆԵԱՆ

Ուշադիր եւ անուշադիր զգաց

Երկարակեաց թռչուններ. — Կաթնձու ծառ

Հանելուկ, Հաւուական հարցում, Ելն.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՊՈԼՏՈՑ ԵՒ ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 30 դրուչ: Վեցամսեայ բաժնեգէն չկայ:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ Տարեկան 7 ֆրանք:

ԲԱՅԱՐՁԱԿԱՊԷՍ ԿԱՆԽԻԿ

Բաժնեգէնները կարելի է ղրկել Օսմ. մանտարութով, փոխ" դրով,
եւ կամ դրոշմաթուղթով (20 հատը 20 դրուչի հաշուով):

Մանուցման, բաժանորդագրութեան եւ թերթին վերաբերող
ամէն կարգի գործառնութեանց համար ղիմել մի' միայն

ՍԱԳԱԵԱՆԻ

{زاغيك غزته سي} درعليه ده غلطه ده قورشونلي خاندنه نومرو ۷

«ԾԱԶԻԿ» ՀԱՆԴԷՍ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Գուրչունլու խան, Թիւ 7

REVUE "DZAGHIK,"

Constantinople, Galata, Kourchoum Han, N° 7.

Գին 20 փարա

Տպագրութիւն ՍԱԳԱԵԱՆ, Կալաթա

Անկարելի է որ ընտանիք մը առանց կարի մեքենայի մնայ, բայց էական կէտն է լաւ մեքենայ մը ունենալ, որովհետեւ լաւ մեքենայ մը անթիւ եւ անհամար ծառայութիւններ կը մատուցանէ, մինչդեռ գէշ տեսակէ մեքենայ մը անվերջ դժգոհութեանց եւ տաղտուկի աղբիւր մըն է:

Բոլոր աշխարհ գիտէ թէ՝

Ս Ի Ն Կ Է Ր

Հայրայրիջ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ The Singer Manufacturing Co

մեքենան լաւագոյնն է. սոյն մեքենան ամէնէն աւելի կատարելաւ գործուածը, հաստատունը եւ գիւրագործածելին ըլլալուն՝ բոլոր վանդակ աշխարհի մէջ՝ ամէն ոք Սինկերի մեքենաները կը գնէ:

Ձեռքի, ոտքի, ու ոտքի եւ ձեռքի միանգամայն

մեքենաներ կը գտնուի:

ՍԻՆԿԵՐԻ մեքենաները կը ծախուին մի միայն Սինկեր Ընկերութեան վաճառատանց մէջ՝

ԲԵՐԱ.	{ 1. Մեծ փողոց, Պօն Մառչէի դէմ, Թ. 343 և 343 կրկին.
	{ 2. Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ.
ԿԱԼԱԹԱ.	{ 1. Սինկեր խան, Թիւնէլին ետեւը.
	{ 2. Գարաքէօյ. Թրամվէյի կայարանին դէմ.
ՊՈԼԻՍ.	{ 1. Սուլթան Համամ, Թ. 2
	{ 2. Սուլթան Պէյաղիտ, Թրամվէյի կայարանին դէմ, Թ. 13
ՍԿԻՐՏԱՐ.	2 արշր Պօյու, Թ. 120.

ՀԱՐԱՐԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ

Դասերը եւ նորոգութիւնք արի.

Կասաբեալ երախաւորութիւն:

Մասնաճիւղեր գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ:

Սինկերի Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ Փողոց, Թ. 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս Պէյ Տիւզօղլուի տունը:

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ազգային, գրական եւ քաղաքական, — Բաժանորդագրութիւն՝ տարեկան Կ. Պոլսոյ համար 80 դր., ճամսեայ 45 դր., քաւառներու համար 108 դր. ճամսեայ 60 դր. և օտար երկիրներու համար 35 ֆր. ճամսեայ 20 ֆր.: Ձեռքէ վաճառում՝ ճաշք վարա: Խնամեալ բովանդակութիւն, ընտիր յօդուածներ, թարմ լուրեր ու նորագոյն տեղեկութիւններ: ԱՐԵՒԵԼՔ, իր վերակազմուած խմբագրութեամբ և իր կարող աշխատակիցներով, առաջնակարգ տեղ մը կը գրաւէ տեղական հայ մամուլին մէջ, օր աւուր աւելի՝ հրապուրիչ դառնալով՝ նորանոր բարեփոխման շնորհիւ զորս ներմուծած է թերթին մէջ: Նիւթերու ճոխ պէսպիսութիւն մը կը կազմեն իր մասնագիտական յօդուածները, եկեղեցական, կրօնական, տնտեսական-տեղանաւորական, երկրագործական և այլն, բաց ի գրական ու բանասիրական գրուածքներէ, օրուան տեսութիւններէ: ԱՐԵՒԵԼՔԻ վերաբերեալ ամէն գրութիւն և բաժանորդագին պէտք է ուղղել Տէր և Տնօրէն Գարեգին էֆ. Պօյաճեանի հասցէին, Կալաթիա, Մանուտիյէ Ճատտէսի ուր կը գտնուին թերթին տպարանն ու խմբագրատունը:

ՇԱՀԻԿ

Տնօրէն ՍԱԴԱՆԱՆ

Խմբագիր Յակոբ Տէր-Յակոբեան

(700) Ի. ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 29

29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1907

ՀԱՅ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԹԱԻ-ՋՈՒԹԱԿԱԶԱՐ

ՏԻՐԱՆ ՊԵՅ ԱԼԷԿՍԱՆԵԱՆ

Որ վերջերս Բարիզէն Պոլիս գալով մեծ նուագահանդէս մը տուաւ
եւ երեկ դարձեալ մեկնեցաւ Բարիզ:

ՀԱՅ ՄԵԾ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ ՄԸ

ՏԻՐԱՆ ՊԷՅ ԱԼԷՔՍԱՆԵԱՆ

ԽՕՍԱՆՅՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԻՐՍՆ ՀԵՏ՝ «ԾԱՂԻԿ»Ի ՀԱՄԱՐ

ՔՍԱՆԸԼԵԹԹԸ տարեկան և արդէն աշխարհածանօթ : Բաղդա-
տութեան հեշտ եզր մը՝ որուն մեծութիւնը, — ահաւորութիւն-
նը պիտի ըսէի, — այն ատեն պիտի ըմբռնէինք աւելի երբ մենք
մեր վրայ նայէինք անգամ մը, ինքզինքնիս չափէինք անգամ մը :
Քսանըեթը տարեկան : Դեռ պատանի, հազիւ երիտասարդ և
արդէն փառքի դափնին յափշտակած Երուսաղիմի դժուարահաճ,
դաժան արուեստագիտութեան ասպարէզին մէջ : Ասիկա ամեն-
օրեայ բան մը, սովորական կարողութեան մը իրաւունքը չէ՛, այլ
բացառիկ տաղանդի մը, մեծ կարողութեան մը արշաւը, որով
կը պարծենայ այսօր՝ Տիրան պէյ Ալէքսանեան : Արդի ժա-
մանակներու ամենամեծ թաւ-ջութակահարներէն գերման Կրից-
մախէր, օր մը համբուրեցով իր այս աշակերտին ճակատը գոչած
է թէ, իրեն յաջորդը՝ ա՛ն միայն կրնայ ըլլալ :

Բարիդէն նոր դարձած հոս իր ընտանիքին քով քիչ մը հանգ-
չելու, նուագահանդէս մը տուաւ անցած հինգշաբթի գիշեր, ո-
րուն ներկայ գտնուեցաւ նոյնիսկ Պոլսոյ դեսպանական մարմինին
մեծ մասը, և երէկ դարձեալ մեկնեցաւ Բարիդ, ուր հաստատ-
ուած, ամուսնացած և աշակերտներ հասցնելու զբաղած է :

Ծաղիկի դեռատի ընթերցողներուն համար ի՞նչ աւելի շահե-
կան ու տիպար կրնար ըլլալ քան այս դեռահաս վարպետին
կեանքը և կարծիքները արուեստին ու յաջողութեան վրայ : Այդ-
էր որ խնդրեցինք իրմէ, և ան սիրալիր պատասխանեց՝ հաճոյք
զգալով որ այսպէս խօսակցած պիտի համարի ինքզինքը Հայ նոր
սերունդին հետ :

Մօտեցայ իրեն՝ խանդադին սեղմելով այն հմայիչ ձեռքը՝ ո-
րուն տակ անշունչ իրերը հոգի կ'առնէին, կը սերօքէնալի՛ն...

— Չենք գիտեր ի՞նչպէս յայտնենք մեր երախտագիտութիւնը :
Պարծանքը որ կ'զգանք ձեր Հայ մը ըլլալուն վրայ, կրնաք հա-
մոզուիլ թէ՛ որչափ անխառն, ո՛րչափ անխեղդելի է : Բնական
է թէ ձեր համբաւին համար աննշան են մեր այս ցոյցերը, դուք
որ երուսկական ամէնէն բարձր դասուն ծափերը վայելած էք, և
ամէնէն դժուարահաճ քննադատներուն հիացումները : Բայց զո՞նք

հետաքրքրուեցա՞ք թէ ի՞նչպէս կը խօսի Հայ Մամուլը ձեզի համար :

— Մարդու մը՝ իր տունին մէջ լսած խօսքերը աւելի հաճոյ կը հնչեն : Սիրով պիտի լսփէի ձեր ալ գրածները : Սակայն դժբաղդաբար այժմ անկարող եմ հասկնալու այդ լեզուն : Ընտանեկան շրջանակիս բերմունքն է աս : Մեծ հայրս՝ որուն անունը կը կրեմ, Պրիւսէլի դեռպան եղած է, և ժամանակին խիստ գործօն դեր մը ունեցած է հայ-հռոմէական հասարակութեան գործերուն մէջ : Հայրս ալ, Յովհաննէս էֆ. Ալէքսանեան, Ելմտական նախարարութեան փաստաբանն է : Մեր ընտանեկան շրջանակը շատ եւրոպական էր, դաստիարակներս ալ օտարներ եղան : Այս պատճառաւ շատ քիչ հայերէն գիտէի տղայութեանս : Տաս-տասերկու տարեկանիս՝ արդէն մեծ փափաք ունէի երաժշտութեան և թաւջութակի համար ալ մասնաւոր սէր մը : Փանի մը տարի հոռ հետեւեցայ Մաէսթրօ Րիչչի դասերուն, և օր մը դասատուս յայտնեց թէ ա՛լ ինծի համար իր դասերը աւելորդ պիտի ըլլային : Հազիւ 15-16 տարեկան էի երբ Գերմանիա մեկնեցայ, Տրէզտէնի Քօնսէրվաթուաւին մէջ կատարելագործելու արուեստս : Հոն աշակերտեցայ աշխարհահռչակ թաւջութակահար Կրիւցմախէրի, և չորս տարի ետք ա՛լ սկսայ նուագահանդէսներու մասնակցիլ : 1902ին Պոլիս եկայ հայրս և ընտանիքս տեսնելու, և ետքը մեկնեցայ Բարիզ, ուր հաստատուած եմ :

— Արդէն ծանօթ են մեզի այդ գեղարուեստի մեծ քաղաքին մէջ ձեր նախանձելի դիրքը, Եւրոպայի մէջ ձեր անուրանալի համբաւը և յաջողութիւնները. նոյն իսկ Ռումանիոյ թագուհին պատիւը ըրաւ իր պալատը հրաւիրել ձեզի և դաշնակով ընկերակցիլ ձեր նուագումին : Ասոնք փառքի մը արժանաւոր յղացումներն են : Միայն Ծաղիկի նորահաս ընթերցողներուն համար, կը փափաքէի դիտնալ թէ ձեր այս յաջողութիւնները ի՞նչպէս ձեռք բերած էք : Յամառ աշխատութիւնով թէ բնական յարմարութիւննով մը :

— Ա՛յ, Բնական է թէ չեմ ուրանար աշխատութեան կարեւորութիւնը, ոչ ալ հրաշալի տեղ մը կուտամ բնական ձիրքին : Այո՛, կը խոստովանիմ թէ մասնաւոր հակում մը, տրամադրութիւն մը ունէի երաժշտութեան համար, և սակայն աշխատեցա՛յ ալ : Ի՞նչ արժէք կ'ունենայ հոռնտ մը երբ զայն չի տնկես, չի մշակես, չի խնամես : Երաժշտութեան մէջ մասնաւորապէս անփութութիւնը ուղղակի կը վնասէ կարողութեան : Ըսած են թէ երաժշտութիւնը ամէնէն անկեղծ բարեկամն է, և ամէնէն ալ խարդախ բարեկամը : Ժամանակ մը ձգեցէք զայն, ու ետքը անա պիտի տեսնէք որ բան

մը մոռցեր էք: Երաժշտութիւնը՝ հոգիին պայքարն է անհոգի տարրին դէմ, զայն յաղթակալելու համար պէտք է երբէք ընկրկիլ:

— Կերեւի թէ դուք շատ նուիրուած էք ձեր գործիքին: Կարծեմ ուղղակի և մասնակի աշխատութիւն մը անհրաժեշտ է...

— Ես այդ մասին որոշ բան մը չեմ կրնար ըսել իմ վրաս զաւնալով՝ ես ընդհանուր կերպով երաժշտական արուեստը ուսումնասիրած եմ և միեւնոյն ժամանակ օգտուելով թաւ-ջութակի համար ունեցած զիւրութենէս՝ անոր նուիրուած եմ: Գործի մը տեսականը և ընդհանուր հանգամանքները ուսումնասիրելը օգտակարութենէ զուրկ չէ բնաւ, մանաւանդ մերինին նման ասպարէզներուն մէջ: Գրագէտ մը ըլլալու համար՝ գրականութիւնները ուսումնասիրած ըլլալու է կարծեմ:

— Երաժշտութեան մասին ի՞նչ յորդոր կուտաք նոր սերունդին:

— Յորդոր... աւելորդ չէ՞ յորդորը արուեստի մը համար որ հոգի՛ է, կեանք է ամբողջ: Յորդորս սա է որ թո՛ղ սիրեն երաժշտութիւնը, թող մշակեն զայն, որ այսօր նոյնիսկ ձեր մէջ լաւ ասպարէզ մը կրնայ ըլլալ: Մնաց որ մեր ցեղը գեղարուեստի մասին բնական յարմարութիւններ ունեցող ժողովուրդ մըն է: Կը հաւատամ որ Հայ պատանիներուն մէջ ճշմարիտ տաղանդներ կան, պէտք է զանոնք վեր առնել:

— Մեր նոր սերունդը՝ աւելի երաժշտասէր է բաղդատմամբ նախորդին, սակայն իրենց մեծ մասին նախընտրութիւնը ջութակին համար է:

— Կը հասկնամ, որովհետեւ շատ հաճելի գործիք մըն է ան: Ինչո՞ւ սակայն չմշակեն թաւ-ջութակը որ ոչ նուազ հաճելի դործիք մըն է, և նոյնքան դժուարապահանջ...

— Պատճառը, սիրելի վարպետ, որովհետեւ ձեր նուագելը չեն լսած. անգամ մը որ տեսնէին այդ փայտի կտորին տուած ձեր հմայքը, այն ատեն պիտի փափաքէին թաւ-ջութակ զարնել, առանց խորհելու թէ ի՞նչպէս ձեռք կը բերուի ճշմարիտ և բացարձակ արուեստ մը, ինչպէս է ձերինը:

— Կը չափազանցէք բարեկամս, և դովեստի չափազանցութիւնները կը վնասեն առաջդիմութեան:

— Վերջապէս...

— Վերջապէս, իմ կողմէս ողջունեցէք ձեր Ծաղիկին նորահաս սերունդը, համակրութիւններս յայտնեցէք իրեն. ըսէք թէ թո՛ղ աշխատին, նուիրուին իրենց բնական հակումներուն, իրենց կոչումին հնազանդին, թո՛ղ մշակեն միշտ իրենց միտքը, և յաջողութիւնը թող չափաւորութեան մէջ փնտռեն. թեթեւաբարո-

յութիւնը լաւագոյն ճամբան չէ փառքին հասնելու համար. ար-
ժանիքը և համեստութիւնը ինքնիրեն կը բերեն ամէն յաջողու-
թիւն, ամէն կատարելութիւն արուեստի մէջ:

... Ու չուզելով կը բաժնուիմ այս մեծ արուեստագէտէն
սրտիս խորը տաք բաղձանքով՝ թէ իրեն պէս զաւակները բաղ-
մատակոյն մեր հասարակութեան ծոցին մէջ:

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Գ Ո Ր Տ Ը

— «Շո՛ւտ եկուր, Պե՛տրոս, եկո՛ւր որ տեսնես
«Խոշոր սոսկալի գորտ մը սեւերեա».

Կ'ըսէր Պօղոս Պետրոսին.

— «Զայն կ'սպաննենք ու կ'ղբօնունք, եկո՛ւր»:

Մին քարեր առաւ, միւսն ալ փայտ մը սուր,
եւ գորտին վրայ սլացան միասին:

Բեռնակառքի մը լըծուած էշ մը սին,

Որ հոնկէ կ'անցնէր, գետինն, ոտքին մօտ

Դորա՞ր նշմարեց, կանգ առաւ, և զայն

Զի կոխտելու համար՝ խընամո՛տ

Շարժում մ'ընելով փոխեց իր ճամբան:

Այն ատեն Պօղոս իր քարերը բերտ

Մէկ կողմ նետելով, Պետրոսին ըսաւ.

— «Ի՞նչ պիտ' ընէինք, եղբայր. ա՛հ, իրա՛ւ

«Այս էն է մենէ նըւաղ չարասիրտ»:

Լ. ՌԱԴԻՉՊՕՆ

ԱՂԵՔՍ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ՄԵՐ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՅՈՒՄԻՆ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

ԱՆՅԱՆԻ ԹԻՒՆԵՐՈՎ հրատարակեցինք Ա. Բ. և Գ. մրցանակ չափող գրութիւնները: Այս անգամ ալ կը հրատարակենք գրութիւնը՝ Մայր-Վարժարանի միջին Ա. դասարանի աշակերտներէն 13 տարեկան Հայկ Պարտիզպանեանի, որուն իբր քաջալերութիւն՝ գրական նոր հաւաքածոյ մը կը նուիրենք: Իր գրածը կրնայ նոյն մը ըլլալ՝ առանց ճիղի և իր տարիքին համապատասխան գրութեան մը: Կը հրատարակենք նաև Մարգուանի Ս. Սահակեան ազգ. վարժսնանին Դ. դասարանի աշակերտներէն Մինարան Մետաքսեանի գրուածքին վերջին հատուածը: Այսպէս վերջացած կ'ըլլայ մեր գրական մրցումին արդիւնքը:

×

ԱՆՄԵՂ ԶԲՕՍԱՆՔ

Կիրակի օր մը, կէս օրէն վերջը, Արշալոյս և պզտիկ քոյրը Նուարդ պարտէզ ելան: Տեսնելու բան էր Նուարդին եռանդը: Ծաղիկէ ծաղիկ կը վազէր և գոգնոցը լեցնելով կը բերէր մեծքուրիկին: Երբ բաւական ծաղիկ ժողվեց, նստեցան փունջը չինելու: Նուարդ քրոջը կը նայէր և անկէ օրինակելով ինք ալ կը շարէր ծաղիկները ու կը կապէր: Բայց երբեմն չէր յաջողեր. կը քակէր, նորէն կը կապէր: Վերջապէս փունջը պատրաստուեցաւ: Նուարդ քրոջը օգնեց գիշերուան սեղանը շտկելուն. կ'ուզէին հայրիկին անակնկալ մը ընել: Իրաւ ալ երբ հայրիկը եկաւ, շատ ուրախացաւ փունջը տեսնելով: Վարդերուն գեղեցիկ հոտը տարածուած էր սենեակին մէջ: Հայրիկը այս հաճելի անակնկալէն յուզուած գրկեց և համբուրեց փոքրիկ Նուարդը. հայրիկը գոհ էր մանաւանդ անոր համար որ Նուարդ օգտակար զբօսանքով մը անցուցեր էր կիրակին: Ուստի աղջկանը խոստացաւ նուէր մըն ալ ընել: Անկէ ի վեր հարկաւ կատարած է իր խոստումը: Ի՞նչ աղէկ կ'ըլլար եթէ ամենքս ալ ասանկ անմեղ զբօսանքներով անցընէինք կիրակիներս: Պիտի ըսէք որ ամէն մարդ պարտէզ չունի: Լաւ, ուրիշ անմեղ զբօսանքներ չկան: Օրինակի համար գոյնզգոյն թուղթի կտորներէ չենք կրնար վարդ չինել: Արուեստական ծաղիկն ալ մեր գործը կը տեսնայ, երբ պարտէզ չունինք: Եւ ասպհով եմ որ պարտէզ չունեցողին հայրիկն ալ նոյնչափ գոհ կը մնայ:

ՀԱՅԿ ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ
Սեակերտ Մայր-վարժարանի

×

... Ի՛նչքան հեշտ է մեզի պէս մատաղ հոգիներու ապրիլ ծաղիկներու աշխարհին մէջ. մերթ խնամելով, մերթ ջրելով և մերթ վայելելով անոնց անուշահոտ բուրմունքները: Սակայն ցաւալի է ըսել թէ տակաւին պղտիկներուն ստուար մասը անխնայ է ծաղիկներու հանդէպ և անգիտակ՝ անոնց վայելումին ու անոնց պարգեւած հաճոյքներու մասին, առանց գիտնալու թէ՛ վարդ մը, մանիշակ մը, շուշան մը ի՛նչքան հեշտ ու իրական հաճոյք մը կը պարգեւեն, երբ երկու սրտեր իրենց հոգիներու անմեղութիւնները այդ ծաղիկներով ցոյց կուտան: Սիրենք ծաղիկները, վայելենք ու խնամենք զանոնք գուրգուրանքով:

Միշ. ՄԵՏԱՔՍԵԱՆ

Առակէտ Ազգ. Ս. Սահակեան վարժարանի
Մարզում

ԹԻԹԵՌՆԻԿԻ ՄԸ ԵՒ ԶԱՏԿԱՃՃԻԻ ՄԸ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԹԱՏՐՈՆԸ կը ներկայացնէ դաշտը: Իրիկուն է: Սրիւը կը հեռանայ: Երբ վարագոյրը կը վերնայ, կապոյտ Թիթեռնիկ մը և դեռատի Զատկաճճի մը՝ արու սեռէ՛ կը խօսակցին պտերի ծըղօտի մը վրայ նստած: Առտուն իրարու հանդիպելով՝ ամբողջ օրը միասին անցուցած են: Որովհետև ատենը ուշ է, զատկաճճին մեկնելու միտք կը յայտնէ:

Թիթեռնիկը. — Ի՛նչ... կանո՞ւխ կը մեկնիս...

Զատկաճճին. — Անշո՛ւշտ, պէտք է որ տուն դաւնամ, ատենը ուշ է, մտածէ՛ անգամ մը:

— Սպասէ՛ քիչ մը, թշուառակա՛ն, դեռ չատ կանուխ է տուն դառնալու համար: Ես չատ կը ձանձրանամ տունէն, դուն չե՞ս ձանձրանար: Ի՛նչ տաղտկալի բան, դո՛ւռ մը, պատ մը, լուսամուտ մը, չէ՞, երբ դուրսը կայ արեւը, ցօղը, հարսնուկները, արձակ օդն ու ամէն ինչ: Եթէ հարսնուկները ճաշակիդ չեն գար, ըսէ՛...

— Աւա՛ղ, պարո՛ն, կը պաշտեմ զանոնք:

— Ուրիմն, անխե՛ղք, առ այժմ մի՛ մեկնիր, կեցի՛ր հետս, տե՛ս ի՛նչ աղուոր է, ի՛նչ քաղցր է օդը...

— Այո՛, բայց...

Թիթեռնիկը՝ (հրելով զատկաճճին խոտին մէջ). — Է՛հ, գըւ-

տորուէ խոտին մէջ, մերն է ասիկա :

Չասկանճին՝ (տապալտկելով) . — Ո՛հ, ձգէ՛ ինծի, խա՛չոր, պէտք է որ մեկնիմ :

— Լռէ՛, կը լսե՞ս :

Չասկանճին՝ (զարհուրած) . — Ի՞նչ...

— Պզտիկ լորամարդին՝ որ կ'երգէ գինովնալով սա քովնտի այգիին մէջ : Ի՞նչ աղուոր երգ, հէ՛, ամառնային սա աղուոր ի՛րիկուան համար, ի՞նչ ալ աղուոր է մեր կեցած տեղը :

— Անշուշտ, բայց...

— Լռէ՛ :

— Ի՞նչ կայ :

— Տղաքներ կան :

(Տղաքներ կ'անցնին)

Չասկանճին՝ (լռութենէ մը ետք) . — Տղաքը շատ չար են, ա՜նանկ չէ՞ :

— Այո՛, շատ չար :

— Միշտ կը վախնամ որ անոնցմէ մին զիս կը տախակցնէ քալած ատեն : Այնքա՛ն խոշոր ոտքեր ունին ու մէջքս այնքա՛ն քնքուշ է որ... դուք մեծ չէք, սակայն թեւեր ունիք, անագին բան մըն է ատիկա :

— Ատոր տարալո՛յս կայ, սիրելի՛ս, եթէ այդ վաղվառող տղաքը քեզ վախ կը պատճառեն, ել կոնակս, ես մէջքով շատ զօրաւոր եմ, ես սոխի կճեպէ թեւեր չունիմ չերեփագիններուն պէս, կրնամ քեզ տանիլ ո՛ւր որ կ'ուզես, որչա՛փ ատեն որ կ'ուզես :

— Ո՛հ, ոչ, պարո՛ն, շնորհակալ եմ, չեմ համարձակիր երբեք...

— Ի՞նչ, շատ դժուար է հոն ելլելը :

— Ո՛հ, բայց...

— Յատկէ, հա՛, տխմար :

— Անշուշտ զիս մինչև տունս պիտի տանիք, վասն զի եթէ չտանիք...

— Մեկնելուս պէս գիտցիր որ հոն ենք :

Չասկանճին՝ (ընկերովը վրայ մագլցելով) . — Իրիկունը՝ աղօթքը մեր տունը կ'ընենք, չըլլա՞ր :

— Անտարակոյս... քիչ մը դէպի ետեւ դնա՛ : Հիմայ ամէն ինչ թողուցի, հա՛, լռութիւն նախ և առաջ :

(Բը՛ռ... Կը թոյնին : Խօսակցութիւնը կը շարունակուի օդին մէջ) :

— Երբեք չէի կարծեր որ ա՛յսչափ ուժով եմ :

Չասկանճին՝ (զարհուրած) .— Ա՛հ, պարոն... Այլ ևս բան մը չեմ տեսներ... Գլուխս կը դառնայ, կուղէի իջնել...

— Յիմա՞ր ես, ի՞նչ ես, եթէ գլուխդ կը դառնայ, պէտք է որ աչքերդ գոցես. գոցեցի՞ր:

Չասկանճին՝ (ճիգ մը ընելով) .— Բիշ մը աղէկ է:

Թիթեռնիկը՝ (քիթին տակէն խնդալով) .— Ստուգապէս, ընտանիքիդ մէջ աղէկ օգտնաւորդ չկայ...

— Ո՛հ, ո՛չ...

— Ահա՛ հասանք:

(Թիթեռնիկը կը թառի ֆոդահերձ ծաղիկի (muguet) մը վրայ):

Չասկանճին՝ (աչքերը բանալով) .— Ներողութի՛ւն, իմ բընակարանս հոս չէ...

— Գիտեմ, բայց շատ կանուխ ըլլալուն համար բարեկամներէս Բողահերձին քով բերի քեզ: Կերուխում կայ հոն, ընաւ բան չեն ըսեր...

— Ո՛հ, ժամանակ չունիմ...

— Բա՛հ, պահիկէ մը աւելի չենք կենար:

— Ասկէ դատ աշխարհիկ չըջանականերու մէջ զիս չեն ընդունիր...

— Եկո՛ւր, իբրեւ իմ ազգականս պիտի ճանչցնեմ քեզ, և աղուոր ընդունելութիւն պիտի ընեն քեզ, անհոգ եղիր...

— Ուշ է սակայն:

— Ո՛չ, ուշ չէ, մտիկ ըրէ՛ ճպուռին...

Չասկանճին՝ (մեղմածայն) .— Հապա ես դրամ չունիմ...

Թիթեռնիկը՝ (զանի քաշելով) .— Եկո՛ւր, քողահերձը խընջոյք սարքեր է:

(Բողահերձին տունը կը մտնեն: — Վարագոյրը կ'իջնէ):

Շարունակութիւնը գալ անգամ

Ա.Լ.ՅՕՆՍ ՏՕՏԷ

Կ Ա Թ Ն Տ Ո Ւ Շ Ա Ռ

Հարաւային Ամերիկայի արեւադարձային սահմաններուն մէջ վայրի ծառ մը կայ որ կովի կաթի պէս կաթ մը կ'արտադրէ: Բաւական է պղտիկ ճեղք մը բանալ կոճղին վրայ, և արդէն կ'ըսկըսի հոսիլ ճերմակ հեղուկը: Այս բուսային կաթը առտուները աւելի առատ կ'ըլլայ քան թէ ուրիշ ժամանակ: Կաթնատու ծառը շատ կը նմանի քառուղուի ծառին:

ՈՒՇԱԴԻՐ ՏՂԱՆ

Պլտիկ բարեկամներս, գիտէք որ ձեզի դպրոց կը դրկեն կրթութեւ չամար: Ասոր համար պէտք է լաւ ուշադրութիւն ընէք տրուած խրատներուն:

Տեսէք ձեր ընկերը Վահանը որ իր դասին առաջինն է: Ան շատ ուշադիր տղայ մըն է, առանց ուշադրութեան բան մը սորված չպիտի ըլլար: Ապաղային իր այդ յատկութեան շնորհիւ դատմ պիտի շահի: Եթէ հաբուստ ալ չըլլայ, բայց գոնէ ագէտէ մը աւելի երջանիկ պիտի ըլլայ, որովհետեւ դժբաղդ է ան որ բան մը չը գիտեր:

Տղաք, Վահանին նմանեցէք, ուշադիր եղէք, և ձեզի պատմութիւններ պիտի ընեմ:

ԱՆՈՒՇԱԴԻՐ ՏՂԱՆ

Ի՞նչ անշահ է պարոն Լեւոնը: Ան բնաւ հոգ չտանիր տրուած խրատներուն: Իր խօսքերուն ականջ մի տաք:

Տեսէք, ձեր մէջ կան որ սասը տարու են և եօթը տարու մանկիկներ կան որ անոնցմէ շատ բան գիտեն:

Մտածեցէք որ միշտ օգտակար ըլլաք դուք ձեզի և հաճելի ձեր ծնողքին:

Տղաքս, սրբագրեցէք ինքզինքնիդ, Լեւոնին մի նմանիք որ բնաւ դասերուն ուշադիր եղած չէ դպրոցին մէջ:

Այսօր, իր սորված արհեստին մէջ ալ ուշադիր չէ: Ո և է մարդ անոր կարեւորութիւն չտար: Տեսնէք պիտի որ ան օր մը թըշուառ պիտի ըլլայ:

ԱՐԺԱՆԱԽՈՐ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ՍԱՂՏԱՍԻ մէջ Սմբատ Մանկասարեան անուն մեծահարուստ վաճառական մը կար: Ասիկա երկու մանչ և մէկ աղջիկ զաւակ ունէր:

Օր մը այս վաճառականը ստիպուեցաւ գործով մը Հնդկաստան երթալ: Իր քովը կանչեց տղաքը և ըսաւ. «Սիրելի զաւակներս, ահա ես քանի մը օրէն Հնդկաստան պիտի մեկնիմ: Ծերեմ, կրնայ ըլլալ որ հոն մեռնիմ. ուստի իմ հարստութիւնս ձեր երկուքին մէջ կը բաժնեմ, պայմանաւ որ ձեր քրոջ պէտքերը հոգաք, անոր օժիտը չիմէք և զայն ամուսնացնէք»:

Տղաքը խոստացան անոր կամքը կատարել:

Վաճառականը իր մեկնելէն օր մը առաջ, զաւակներէն զաղտնի Քաղաքապետին գնաց և անոր 30,000 ոսկիի գումար մը աջնձնելով խնդրեց անկէ որ եթէ ինք չվերադառնայ ու հոն մեռնի, այդ գումարը իր տղաքներէն անոր տայ որ իր հօրը հանդէպ աւելի սէր ցուցնէ:

Յաջորդ օրը ծերունի Մանկասարեան վերջին հրաժեշտը տալով բաժնուեցաւ իր սիրելիներէն: Հայրը Հնդկաստան հասաւ և գործի ձեռնարկեց: Դաւով տղոց, անոնք ալ իրենց քոյրը ամուսնացուցին բարի և ազնիւ երիտասարդի մը հետ:

* * *

Ամիսներ կ'անցէին և տակաւին իրենց հօրմէն բնաւ լուր մը չէին առներ: Սակայն օր մը Քաղաքապետին նամակ մը եկաւ, որ կ'իմացնէր թէ ծերունի վաճառական Սմբատ Մանկասարեան մեռած է: Քաղաքապետը, իր քովը կանչելով հանգուցեալ ծերունիին երկու տղաքը, անոնց խնացուց իրենց հօրը մահը. ըսաւ նաև թէ իրենց հայրը իր քովը 30,000 ոսկի ձգած էր խնդրելով որ այդ գումարը իր զաւակներէն անոր տայ որ ամէնէն աւելի սէր ցուցնէ իր հօրը հանդէպ իր մահուանէն յետոյ: Ասիկա ծանուցանելով արձակեց տղաքը:

Երէց տղան գնաց ու իր հօրը յիշատակին համար փառաւոր չիրիմ մը կանգնեւ տուաւ. իսկ կրտսեր տղան խորհելով որ իր քոյրը բնաւ մաս ունեցած չէր իրենց հօրը ժառանգութենէն և թէ կրնար ըլլալ որ ան աղքատանար, 2000 ոսկի առնելով տարաւ դրամատունը դրաւ և թուղթերը խեղաւ քրոջը յանձնեց:

Երկու չաբաթ ետքը Քաղաքապետը դարձեալ իրեն կանչելով

երկու երիտասարդները զանոնք մէկիկ մէկիկ իր սենեակը ընդունեց :
Առաջին անգամ անդրանիկը ներս մտաւ : — Քաղաքապետը
անոր ըսաւ .

— Տղա՛ս առած լուրերնիս սխալ է եղեր , քու հայրդ ողջ է ,
դեռ կ'ապրի :

Տղան երբ այս լսեց , չատ տրտմեցաւ ու հծծեց .

— Մե՛ղք դրամիս որ պարապ տեղը ծախսեցի չիրիմ մը չե-
նել տալու համար իմ հօրս յիշատակին , մինչդեռ ան ողջ է եղեր :

Այսպէս , տղան տրտմած դուրս ելաւ սենեակէն : Քաղաքա-
պետը յետոյ կրտսեր որդւոյն ալ նոյն բաները ըսաւ : Այն ատեն
տղան ձեռքերը երկինք բարձրացնելով գոչեց .

— Օրհնեա՛լ է Աստուած . Հայրս դեռ ողջ է եղեր . իմ ժա-
ռանգութեան բաժինս յօժարութեամբ իրեն կը վերադարձնեմ ,
սակայն պիտի խնդրեմ անկէ որ քրոջս համար դրամատունը ձգած
2000 ոսկիիս ընաւ ձեռք չզարնէ :

Այն ատեն Քաղաքապետը տղուն ճակատը համբուրեց և
30,000 ոսկին պարունակող քսակը անոր յանձնելով ըսաւ .

— Բարի՛ և ազնիւ որդի , դուն ես քու հօրդ սիրելին , ա՛ռ
այս գումարը և զնա՛ ու յարատեւէ՛ քու աշխատութեանդ մէջ
ջանալով միշտ հաւասարիլ քու ազնիւ հօրդ :

Գ. Բ. ԱՐԱՊԱՃԵԱՆ

ՊԶՏԻՆ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՐԿԱՐԱԿԵԱՅ ԹՈՉՈՒՆՆԵՐ . — Թուչունի տեսակներ կան ու
րոնք չատ երկար կ'ապրին : Թութակները և ագռաւները դիւրաւ
հարիւր տարին կը հասնին : Բայց երկարակեցութեան մրցանակը
կը պատկանի կարապին , որ կրնայ մինչեւ 300 տարի ապրիլ : Քա-
նի մը կենդանաւաններու կարծիքին նայելով , ճերմակ գլուխ անգղ
(ախպապա) մը որ 1706ին բռնուած էր , մեռաւ 1826ին , 119 տա-
րի անցնելով Թուչարանի մը մէջ : Ծովային արծիւ մը որ 1715ին
բռնուած էր , մեռաւ 1819ին : Սակայն վանդակներու մէջ կարդ
մը Թուչուններ աւելի կարճ կ'ապրին : Անգղ մը (սախըղան)
վանդակի մէջ 20 — 25 տարի հազիւ կ'ապրի , սոխակ մը՝ 10 տա-
րիէն կը մեռնի վանդակին մէջ և աքլորը , սարեակը 15 տարի
հազիւ կ'ապրին :

Մ Տ Ք Ի Զ Բ Օ Ս Ա Ն Ք

Հանելուկ թիւ 29.

. . . . աղջկան անուն
 պատկեր
 զոյգ ցուցական դերանուն
 մանչու անուն :

Այս բառերը այնպէս մը շարել որ, ինչ ձեւով որ կարդացուն
 աջէն ձախ, նոյնը կարդացուն նաեւ վերէն վար :

Հաշուական հարցում թիւ 29.

Տղեկ մը հօրը հարցուց թէ «քանի՞ տարեկան ես հայրիկ» :
 Հայրը պատասխանեց. — «Տղա՛ս, իմ տարիքս բազմապատկէ քու
 հինգ տարեկան քրոջդ տարիքով, վրան աւելցուր մեծ-հայրիկին
 65 տարին. և հանէ քու ալ տասնըհինգ տարիդ, և արդիւնք կ'ու-
 նենաս 250» :

Հայրը քանի՞ տարու էր :

Լուծողներէն մէկը վիճակով պիտի ստանայ երեք ամսուան
 Ծաղիկ, և երկրորդ մըն ալ գիրք մը :

Պատասխանները պէտք է խմբադրատուն հասնին մինչեւ
 Հինգշաբթի առաւօտ ժամը երեք, և գրուած պէտք է ըլլան կող-
 քին վրայի կտրօնին վրայ :

Թիւ 28 հանելուկին լուծումն է.

Ա.
 Ե Տ Ի
 Ա Տ Ա Ն Ա.
 Ի Ն Ձ
 Ա.

Թիւ 27 հաշուական հարցումին պատասխանն է.

Առաջին դպրոցականը 10 հատ Ծաղիկի իրաւունք պիտի ու-
 նենայ, երկրորդը 15 հատի և երրորդը 25 հատի :

Ճիշդ լուծողներն են,

Պեշիկբաշի ազգ. վարժարանէն՝ Խաչիկ Չալկըճեան, Գեղամ
 Թումանեան, Գառնիկ Պօռուճեան, Արայ Պօյաճեան, Արուսեակ
 Բարսեղեան, Տիգրան Եաղուպեան, Սաթենիկ Շահպէնտէրեան,
 Աղաւնի Սարգիսեան, Նուարդ Բարսեղեան, Գէորգ Պաղտասար-
 եան, Սարգիս Փափազեան, Եղուարդ Չօփուրեան, Գառնիկ Դը-
 լըճճեան, Մանուշակ Թնքարեան, Կարապետ Օսանեան, Գրիգոր
 Պօյաճեան, Արուսեակ Բիւրքճեան, Արաքսի Սարաֆեան, Վահ-

բամ Այվազեան, Թադուհի Եաղժանեան, Վահրամ Փափազեան, Կոպեռնիկ Ըրկատպաշեան, Աբրահամ Սուճուքճեան, Կոստանդ Չիթճեան, Եղուարդ Թուլումպանեան, Արամ Մաթէոսեան, Զարուհի Միքաէլեան, Լեւոն Խանճեան:

Վիեննական Միփարեանեան՝ Նշան Բէօմբուրճեան, Կարապետ Եորտամեան, Բ. Սիմոնօֆ, Արամ Ծինճեան, Հրաչեայ Սուրէնեան, Տիրան Խանամիրեան:

Սամաթիոյ հայ-հռոմեական վարժարանեան՝ Յարութիւն Դերձակեան, Օննիկ Գարակէօզեան, Յարութիւն Տէմիրճեան, Տիրան Մերկերեան: (Դիտել կուտանք մեր այս ընթերցողներուն որ, ասկից ետք, Ծաղիկի հանելուկին լուծման կտրանք փակցնեն իրենց զրկած քարթ-բոսթալներուն ճակատը):

Մայր վարժարանեան՝ Հայկ Պարտիզպանեան, Մաննիկ Պէյլէրեան, Մկրտիչ Պիւպիւլեան:

Համազգեաց վարժարանեան՝ Նուարդ Զապէլ, Արշալոյս Համամճեան, Էլիզա Համամճեան:

Սկիւսարեան՝ Նուարդ Իւսիւքճեան, Պերճ Վարդանեան:

Մագրիգիւղեան՝ Թորգոմ Բաքլաճեան, Դեղամ Խանամիրեան:

Բանկալքիի ան. յղութեանեան՝ Հնազանդ՝ Նարկիլէճեան, Լիւսի Աբրահամեան:

Խազգիւղեան՝ Հայկունի Մէրտինեան, Յակոբ Պալլքճեան:

Բերայի Էսաեան վարժարանէն՝ Ատանացի Ռեբեկա, Հայկ Դաժօեան, Սահակ Բանթարճեան, Միհրան Սվաճեան, Ալիս Գանճեան, Սիրանոյշ Գառնիկեան:

Դաշրգիւղի Արամեանեան Իրմա Ծիլաճեան: Դարբաղեան՝ Արշալոյս Մազլմեան: Բանկալքիի աղխատախրացեան՝ Սաթենիկ Ակոնեան: Սարքեարեան՝ Երուանդ Դալֆաեան:

Նիկոմիդիայեան՝ Դոհարիկ Պիպիեան, Զարեհ Թէրզիեան:

Պարսիզակի աղգ. վարժարանէն՝ Կարօ Տ. Կարապետեան:

Ասաքազարի Հայունեաց վարժարանէն՝ Նուարդ Դալքճեան: Էսիրեանեան՝ Հրանտ Պզտիկեան:

Ասոնցմէ վիճակը շահեցան Մայր-Վարժարանէն Մաննիկ Պէյլէրեան՝ որ կ'ստանայ Յամիս Ծաղիկ՝ և Խազգիւղէն Յակոբ Պալլքճեան որ կ'ստանայ Խոստացուած գիրքը:

Գ Ր Ա Կ Ա Ն Ն Ո Ւ Է Ր

Պարտիզակի Երիտ. քրիստոնէական մարմնոյն ընթերցարանին մէկ տարեկան Ծաղիկ նուիրեց տեղւոյն Հանր. Պարտքի Վարչութեան գրասէր քարտուղարներէն Ստեփան Էֆ. Մարկոսեան:

Պարտիզակի ամերիկեան վարժարանին ուսուցիչներէն Միսաք Էֆ. Թաթարեան մէկ տարեկան Ծաղիկ նուիրեց Դասթէմունիի Աղգ. վարժարանին: